

Upprättande av riskbedömning

Anvisning för rapporteringsskyldiga

Upprättad: 10/2021

Uppdaterad: 09/2024 och 12/2025

(Regionförvaltningsverket i Södra Finlands tillsyn enligt lagen om penningtvätt har överförs till Tillstånds- och tillsynsverket den 1.1.2026.)

Innehållsförteckning

1 Riskbedömning – varför?	2
1.1 Vad är risk?	2
1.2 Varför måste riskerna identifieras och bedömas?	3
1.3 Vad ska beaktas i riskbedömningen?.....	3
2 Upprättande av riskbedömning – hur?	6
2.1 Riskbedömningsblankett	6
2.2 Var ska jag börja?	6
2.3 Bedömning och identifiering av risker	9
2.3.1 Produkter och tjänster: sårbarheter, hot och andra riskfaktorer	9
2.3.2 Kunder.....	14
2.4 Minskning och hantering av risker	19
2.5 Bedömning av kvarvarande risker.....	23
3 Mer information.....	26

1 Riskbedömning – varför?

1.1 Vad är risk?

Med **risk** avses möjligheten att en skadlig eller oönskad händelse inträffar. Det är fråga om en situation där det är möjligt, men inte helt säkert, att en skadlig händelse med tillhörande följder kommer att äga rum. Med risk för penningtvätt och finansiering av terrorism avses att en kombination av olika hot, sårbarheter och skadliga följder kan inträffa. Riskerna kan vara övernationella, nationella och sådana som specifikt gäller den rapporteringsskyldiga.

Hot som har samband med penningtvätt och finansiering av terrorism kan utgöras av brottslingar, kriminella grupper, terroristgrupper och personer med anknytning till dylik verksamhet (till exempel medhjälpare) samt av olika föremål. Även kriminella tillvägagångssätt vid olika typer av brott (bedrägeribrottslighet, narkotikabrottslighet, ekonomisk brottslighet osv.) betraktas som hot. Kriminella aktörer kan försöka utnyttja sårbarheter för att lyckas genomföra penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Sårbarheter är svagheter och brister till exempel i det rapporteringsskyldiga företagets resurser, verksamhetssätt, system och interna kontroll, samt i personalens kompetens. Även företagets produkter och tjänster kan innehålla sårbarheter. Kriminella aktörer kan utnyttja sårbarheterna för penningtvätt eller för att finansiera terrorism.

Med **penningtvätt** avses åtgärder med vilka man strävar efter att undanhålla eller dölja ursprunget till egendom som förvärvats genom brott. Penningtvätt föregås av ett så kallat förbrott genom vilket tillgången som ska tvättas har förvärvats. I fråga om penningtvätt riktas misstanken med andra ord mot tillgångarnas ursprung. Både tillgångar som förvärvats genom brott (till exempel medel som anskaffats genom narkotikabrott), brottsvinning (till exempel vinning genom skattebrott) och egendom som kommit i tillgångarnas ställe (till exempel en fastighet som förvärvats med brottsliga medel) kan vara föremål för penningtvätt.

Tillgångarna som tvättas kan härstamma från vilket brott som helst. I Finland har penningtvätt vanligen en koppling till bedrägerier, stöld, narkotikabrott, gäldenärsbrott, skattebrott och andra ekonomiska brott. Det är viktigt att notera att storleken kan variera på tillgångarna som ska tvättas. Värdet på tillgångar som varit föremål för penningtvätt har enligt de domar som utfärdats i Finland varierat från några hundra euro till hundratusentals euro. Penningtvätt kan även gälla mindre tillgångar.

När man har lyckats föra in kriminella tillgångar i det lagliga finanssystemet och tillgångarnas kriminella ursprung har dolts eller fördunklats, ser tillgångarna ut att vara lagligt förvärvade. Man kan också göra sig skyldig till penningtvätt genom att ta emot, använda, modifiera, överlåta, överföra, förmedla eller inneha egendom som erhållits genom brott, om man genom sina handlingar skaffar sig själv eller någon annan vinning, döljer eller fördunklar egendomens brottsliga ursprung eller hjälper gärningsmannen att undvika rättsliga påföljder för brottet.

Med **finansiering av terrorism** avses verksamhet där medel doneras eller samlas in för terroristbrott eller för finansiering av en enskild terrorist eller terroristgrupp. Vid finansiering av terrorism riktas misstankarna

mot tillgångarnas användningsändamål, inte mot ursprunget. Tillgångar som används för att finansiera terrorism kan också vara lagligt förvärvade. Medlen kan också bestå av flera små enskilda belopp. Man gör sig skyldig till finansiering av terrorism om man direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera, eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera, sådana terroristbrott, terroristgrupper eller terrorister som avses i lagen.

1.2 Varför måste riskerna identifieras och bedömas?

Syftet med riskbedömningen för penningtvätt och finansiering av terrorism är att varje aktör som omfattas av lagen om penningtvätt, dvs. den rapporteringsskyldiga, förstår och bedömer hur företagets produkter och tjänster kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Syftet är också att utvärdera med vilka metoder aktören själv kan minska sin risk som mellanhand för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Sådana metoder kan också vara förknippade med sårbarheter och brister, vars effekter det är viktigt att bedöma i förhållande till de identifierade riskerna. De rapporteringsskyldiga har en central roll i bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism. Genom att identifiera och bedöma risker som riktas mot den egna verksamheten kan de rapporteringsskyldiga utarbeta förfaranden för att upptäcka och förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism.

Utan en riskbedömning är det i praktiken omöjligt att iaktta skyldigheterna i lagen om penningtvätt. Lagen förutsätter att den rapporteringsskyldiga utvärderar risken i sin kundrelation och iakttar skyldigheten till kundkontroll på riskbasis under hela kundrelationen. Det är svårt att iaktta ett riskbaserat tillvägagångssätt om den rapporteringsskyldiga inte har någon uppfattning om huruvida riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism är låga, måttliga, höga eller mycket höga i hens affärsverksamhet. Där som risken är större behövs effektivare åtgärder och förfaranden för att kontrollera eller minska risken. Samtidigt vill man undvika onödigt tunga förfaranden vid låg risk.

Att upprätta en riskbedömning innebär inte att den rapporteringsskyldiga ska visa att hen inte själv är delaktig i penningtvätt eller finansiering av terrorism. Riskbedömningen har inte heller till syfte att bedöma riskerna som obefintliga eller att konstatera att den rapporteringsskyldigas verksamhet är helt riskfri. Riskbedömningen hjälper den rapporteringsskyldiga att identifiera och bedöma riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism samt att måttsätta riskhanteringsmetoderna rätt. Med en riskbedömning kan den rapporteringsskyldiga också visa Tillstånds- och tillsynsverket att den rapporteringsskyldigas metoder för kundkontroll och fortlöpande uppföljning är tillräckliga med tanke på riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Med hjälp av riskbedömningen kan den rapporteringsskyldiga visa tillsynsmyndigheten de grunder som den rapporteringsskyldiga i enskilda fall har hänvisat till när hen till exempel gått in för förenklad eller skärpt kundkontroll. Riskbedömningen och de åtgärder för kundkontroll som genomförs i praktiken får inte vara motstridiga sinsemellan, utan riskbedömningen ska styra iakttagandet av skyldigheterna till kundkontroll.

1.3 Vad ska beaktas i riskbedömningen?

Lagen om penningtvätt innehåller inga exakta bestämmelser om hur riskbedömningen ska genomföras eller hur den ska utformas. För att Tillstånds- och tillsynsverket ska kunna konstatera att en riskbedömning enligt lagen om penningtvätt har gjorts och för att den rapporteringsskyldiga ska kunna påvisa för

tillsynsmyndigheten att metoderna för kundkontroll och fortlöpande uppföljning är tillräckliga med tanke på risken för penningtvätt och finansiering av terrorism, ska åtminstone följande faktorer ingå i riskbedömningen.

Riskbedömningen ska göras **skriftligen**. Riskbedömningsmallar kan användas, men riskbedömningen ska ändå alltid grunda sig på en omsorgsfull bedömning av den rapporteringsskyldigas **egen verksamhet**. Färdiga identiska riskbedömningsmallar som gjorts för de stora massorna uppfyller inte de krav som penningtvättslagen ställer på riskbedömningen, utan de fungerar endast som grund för de rapporteringsskyldigas egen bedömning. Till exempel är det inte nog att endast komplettera en färdig riskbedömningsmall med företagets namn, bransch och omsättning.

När den rapporteringsskyldiga bedömer hur omfattande och mångsidig riskbedömningen ska vara ska den egna verksamhetens **art, storlek och omfattning** beaktas. Med verksamhetens storlek och omfattning avses bland annat omsättning, personalstorlek och antalet verksamhetsställen. Med verksamhetens art avses till exempel hurdan verksamhet företaget bedriver och hurdana produkter eller tjänster företaget erbjuder sina kunder. Riskbedömningen ska vara mer omfattande till exempel för en rapporteringsskyldig som har stor omsättning och personal. Å andra sidan innebär inte enbart en liten omsättning nödvändigtvis att riskbedömningen kan vara mindre omfattande, eftersom verksamhetens art kan förutsätta en mer omfattande riskbedömning.

Riskbedömningen ska bedöma riskerna i anslutning till såväl företagets **produkter och tjänster** som till **kunder**. Risker i anslutning till företagets produkter och tjänster kan bedömas genom sårbarheter och hot som förknippas med dem. När riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i ett kundförhållande bedöms, beaktar man de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenade med nya och befintliga kunder, länder och geografiska områden samt med nya, under utveckling varande och redan befintliga produkter, tjänster och transaktioner samt distributionskanaler och tekniker. Utifrån hot, sårbarheter och andra riskfaktorer kan man fastställa den totala risknivån för varje produkt eller tjänst.

Det är bra att beskriva i riskbedömningen hur den i praktiken påverkar iakttagandet av de olika skyldigheterna i lagen om penningtvätt. Företagets kunder kan till exempel indelas i olika riskklasser utifrån riskbedömningen. Den rapporteringsskyldiga kan iaktta ett förenklat förfarande för kundkontroll om kundrelationen eller en enskild transaktion på basis av riskbedömningen är förenad med liten risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Om den rapporteringsskyldiga utifrån sin riskbedömning bedömer att risken för penningtvätt och finansiering av terrorism i ett kundförhållande eller en enskild transaktion är högre än vanligt ska den rapporteringsskyldiga iaktta skärpt förfarande för kundkontroll. En väsentlig del av bedömningen av risker i kundrelationer är att utarbeta förfaranden som grundar sig på riskbaserad bedömning för att fastställa om kunden eller kundens faktiska förmånstagare befinner sig i en politiskt utsatt ställning. Riskbaserade förfaranden måste också utarbetas för att identifiera och fastställa faktiska förmånstagare.

Den rapporteringsskyldiga ska i sin riskbedömning beakta listan över de länder som Europeiska kommissionen fastställt som länder med hög risk för penningtvätt och finansiering av terrorism samt de listor över länder med hög risk som Financial Action Task Force (FATF) publicerat. FATF:s så kallade "svarta lista" över stater med hög risk innehåller stater vars åtgärder för att bekämpa penningtvätt och terrorism

har allvarliga strategiska brister. När det gäller kunder och affärsförbindelser med samband till dessa länder ska ett skärpt förfarande tillämpas och kundrelationer och affärsförbindelser övervägas allvarligt. FATF:s ”gråa lista” innehåller länder som aktivt försöker åtgärda sina strategiska brister när det gäller penningtvätt och finansiering av terrorism. Eventuella kopplingar till den gråa listans länder beaktas i riskbedömningen. Länkar till alla ovan nämnda listor finns i kapitel 3 i denna anvisning.

Riskhanteringsmetoderna och utvärderingen av dem är en viktig del av riskbedömningen. Med riskhanteringsmetoder avses åtgärder med vilka man strävar efter att hantera och minska risker samt förhindra att en rapporteringsskyldig aktör utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Det är viktigt att särskilt bedöma vilka sårbarheter eller brister som är förknippade med dessa riskhanteringsmetoder och hur de fungerar i verkligheten. Olika **interna verksamhetsprinciper, förfaringssätt och intern kontroll** är olika slags metoder för riskhantering. Metoderna ska vara tillräckliga i proportion till verksamhetens art, storlek och omfattning hos den rapporteringsskyldiga. Med verksamhetsprinciper och förfaringssätt avses till exempel praxis i anslutning till riskhantering, kundkontroll, rapportering, lagring av uppgifter, intern kontroll och övervakning av förfaringssätt samt genomgång av arbetstagarnas verksamhet. Det är möjligt att testa hur den rapporteringsskyldigas verksamhetsprinciper och förfaringssätt fungerar till exempel med hjälp av intern granskning eller andra motsvarande metoder. Övervakningen behöver dock inte kategoriskt genomföras som intern granskning, utan verksamhetens art, storlek och omfattning hos den rapporteringsskyldiga kan inverka på hur övervakningen genomförs.

Interna verksamhetsprinciper, förfaringssätt och intern kontroll ska följas upp och utvecklas. Om den rapporteringsskyldiga är en juridisk person, ska företagets ledning godkänna riskbedömningen och verksamhetsprinciperna, förfaringssätten och övervakningen som ingår i den.

De återstående riskerna som finns kvar trots riskhanteringsmetoderna utgör slutresultatet av en riskbedömning. En sådan risk kan också kallas **kvarvarande risk**.

Riskbedömningen ska **uppdateras regelbundet**, till exempel när det sker förändringar i den rapporteringsskyldigas verksamhet eller kundkrets. Det är bra att ange i riskbedömningen när den har uppdaterats och till vilka delar. I samband med att riskbedömningen uppdateras är det också viktigt att utvärdera hur effektiva och aktuella företagets riskhanteringsmetoder är i förhållande till de identifierade riskerna. Behovet av att uppdatera en riskbedömning kan också påverkas av till exempel en nationell riskbedömning för penningtvätt och finansiering av terrorism eller en riskbedömning av tillsynen.

Det är skäl att dokumentera i riskbedömningen också information om vem som ansvarar för dess upprättande och vilka aktörer som har deltagit i upprättandet. Det är också bra att dokumentera källorna och vid behov beskriva hur de har utnyttjats. Riskbedömningen ska på begäran lämnas till Tillstånds- och tillsynsverket utan ogrundat dröjsmål.

2 Upprättande av riskbedömning – hur?

2.1 Riskbedömningsblankett

Det finns inga formkrav för riskbedömningen. Den rapporteringsskyldiga kan till exempel använda Tillstånds- och tillsynsverkets **riskbedömningsblankett** som hjälp när riskbedömningen upprättas. Riskbedömningen kan också upprättas utan riskbedömningsblankett eller om man så önskar kan riskbedömningsblanketten anpassas för företagets egna behov. Även olika branschorganisationers riskbedömningsblanketter kan utnyttjas.

När det gäller olika riskbedömningsblanketter bör man dock särskilt beakta att de endast fungerar som grund för den rapporteringsskyldigas egen bedömning. Syftet med Tillstånds- och tillsynsverkets riskbedömningsblankett är att blankettens punkter och anvisningar ska hjälpa den som upprättar riskbedömningen att identifiera och bedöma riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i sin egen verksamhet. Färdiga identiska riskbedömningsmallar för allmänt bruk, i vilka den rapporteringsskyldiga till exempel endast fyller i företagets namn, bransch och omsättning, kan inte betraktas som sådana riskbedömningar som avses i lagen om penningtvätt. Det är skäl att fästa särskild uppmärksamhet vid detta, eftersom år efter år är en betydande del av de riskbedömningar som Tillstånds- och tillsynsverket förkastar i riskbedömningstillsynen identiska riskbedömningsmallar som den rapporteringsskyldiga har som sådana använt som en egen riskbedömning.

Eftersom riskbedömningen kan upprättas på många olika sätt ger Tillstånds- och tillsynsverket i detta kapitel allmänna anvisningar till den rapporteringsskyldiga om hur riskbedömningen ska upprättas. I kapitlet ges dessutom anvisningar och åskådliga exempel på hur Tillstånds- och tillsynsverkets riskbedömningsblankett ska fyllas i. Observera att exemplen är helt fiktiva och beskriver inte Tillstånds- och tillsynsverkets synpunkter på till exempel risker eller risknivåer inom vissa branscher.

När man gör en riskbedömning är det också bra att förutom Tillstånds- och tillsynsverkets anvisningar beakta den nationella riskbedömningen för penningtvätt och finansiering av terrorism, som ger de rapporteringsskyldiga information om förändringar i sårbarheter, hotbilder och risker i samband med penningtvätt och finansiering av terrorism. När riskbedömningen upprättas är det också viktigt att sätta sig in i bland annat Europeiska kommissionens övernationella riskbedömning samt Tillstånds- och tillsynsverkets sammandrag för riskbedömning. Utnyttjande av även andra externa källor rekommenderas. I kapitel 3 i denna anvisning finns en förteckning över informationskällor som kan utnyttjas när en riskbedömning upprättas. Listan är inte uttömmande, också andra källor kan användas.

2.2 Var ska jag börja?

Fyll först i företagets **basuppgifter** i riskbedömningen. Anteckna företagets namn, bransch, omsättning och antalet arbetstagare. Anteckna i riskbedömningen också en beskrivning av företaget, dess verksamhet och kundkrets samt företagets geografiska verksamhetsområde.

Dessa basuppgifter utgör grunden för riskbedömningen, eftersom den rapporteringsskyldigas verksamhet och dess storlek och omfattning bestämmer vilka frågor som ska behandlas i riskbedömningen. Förvånansvärt ofta saknas basuppgifterna om den rapporteringsskyldiga, varvid tillsynsmyndigheten genom att granska riskbedömningen inte kan bedöma om riskbedömningen är tillräcklig. Till exempel

antalet arbetstagare har en väsentlig inverkan på riskerna som den rapporteringsskyldiga utsätts för och de skyldigheter enligt penningtvättslagen som gäller den rapporteringsskyldiga. Därför kan inte denna information åsidosättas i riskbedömningen.

Bild 1. Exempel på hur du fyller i företagets uppgifter på riskbedömningsblanketten.

Företagets uppgifter

Företagets namn	Advokatbyrån Viljalti Oy
FO-nummer	1234567-8
Bransch(er)	Juridiska tjänster
Omsättning	4 600 000 €
Antal arbetstagare	21
Beskrivning av företaget, dess verksamhet och kundkretsen	Advokatbyrån Viljalti Oy grundades 2010. Vi anställer 18 personer med juristutbildning och tre andra personer. Bolaget har fyra delägare. Vi har specialiserat oss på olika förmögenhets- och bolagsrättsliga frågor samt arbetsrätt. De tjänster vi erbjuder specificeras närmare i följande avsnitt i riskbedömningen. Största delen av våra kunder är finländska bolag eller privatpersoner, men cirka en fjärdedel av uppdragen har någon internationell koppling. På årsnivå betjänar vi cirka 400 kunder, av vilka cirka 25 % är s.k. kontinuerliga kundrelationer och 75 % uppdrag av engångsnatur. Vi sköter inga brottmål. Cirka 65 % av de uppdrag vi sköter omfattas av tillämpningsområdet för penningtvättslagen.
Verksamhetsområde	Våra kontor finns i Åbo och Vanda. Vi sköter uppdrag i Nyland och Egentliga Finland och största delen av våra kunder finns i dessa landskap. Företaget har dock kunder från hela Finland och dessutom har vi enskilda internationella kunder från Sverige och Tyskland.

Utöver basuppgifterna ska **uppgifter om riskbedömningen** framgå av riskbedömningen. Anteckna i riskbedömningen det ursprungliga datumet för upprättandet av riskbedömningen samt uppgifter om uppdateringen av riskbedömningen. Ange också om riskbedömningen har granskats men inget uppdateringsbehov har observerats. Anteckna vem som ansvarar för upprättandet av riskbedömningen samt vem eller vilka aktörer som har deltagit i upprättandet av riskbedömningen. Ange också när den rapporteringsskyldigas ledning har godkänt riskbedömningen.

Den rapporteringsskyldiga ska ha en tydlig intern process för upprättande och uppdaterande av riskbedömningen. Om du gör en riskbedömning för första gången ska du samtidigt fundera på de tillvägagångssätt som du i fortsättningen följer för att uppdatera riskbedömningen. Fundera till exempel på den framtida uppdateringsfrekvensen för riskbedömningen. Beskriv de tillvägagångssätt som skapats för upprättandet av riskbedömningen.

Bild 2. Exempel på hur du fyller i uppgifterna på riskbedömningsblanketten.

Uppgifter om riskbedömningen

Riskbedömning gjord (datum)	15.12.2021
Ansvarig person för riskbedömningen	Vilja Viekas, jurist
Upprättare av riskbedömningen	Vilja Viekas, jurist Tuomo Tunteva, KYC-ansvarig
Ledningens godkännande	Riskbedömningen godkändes vid styrelsens möte 3.1.2022. Uppdateringarna godkändes 5.4.2022 och 23.11.2023.
Beskrivning av riskbedömningsprocessen	Riskbedömningen upprättas och uppdateras av Vilja Viekas. I upprättandet av riskbedömningen deltar också den KYC-ansvariga. Riskbedömningens aktualitet och uppdateringsbehov bedöms årligen i november. Dessutom uppdateras riskbedömningen vid behov till exempel om det sker förändringar i verksamheten eller omgivningen. Den uppdaterade riskbedömningen presenteras och godkänns vid nästa styrelsemöte.
Uppdateringar av riskbedömningen	4.4.2022 uppdatering av riskfaktorer och riskhanteringsmetoder i anslutning till utländska kunder och riskländer. 2.11.2022 uppdateringsbehovet av riskbedömningen har bedömts, men efter en extra uppdatering i april observerades inget uppdateringsbehov. 3.11.2023 uppdateringar har gjorts i riskbedömningen i anslutning till de tjänster som företaget tillhandahåller samt till sanktioner.

Vi rekommenderar att du i riskbedömningen också antecknar de **källor** som använts vid upprättandet av riskbedömningen. Att anteckna källor som använts till hjälp underlättar ofta uppdateringen av riskbedömningen. När riskbedömningen uppdateras är det bra att också beakta eventuella uppdateringar i källmaterialet.

Bild 3. Exempel på hantering av källor på riskbedömningsblanketten.

Källor som använts vid upprättandet av riskbedömningen

Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism 2021. Sammandrag av regionförvaltningsverkets riskbedömning 2022. FATF:s lista över länder och regioner med hög risk. FATF: Guidance for a Risk-Based Approach – Legal professionals

2.3 Bedömning och identifiering av risker

2.3.1 Produkter och tjänster: sårbarheter, hot och andra riskfaktorer

I inledningsskedet av riskbedömningen identifieras de risker som är förknippade med företagets produkter och tjänster.

Riskerna ska övervägas separat för varje produkt eller tjänst som omfattas av tillämpningsområdet för penningtvättslagen. Om du använder Tillstånds- och tillsynsverkets riskbedömningsblankett, lägg till ett tillräckligt antal tabeller på riskbedömningsblanketten för att genomföra bedömningen. Lägg också till ett tillräckligt antal rader för varje produkt eller tjänst. Fäst redan i början uppmärksamhet vid att du identifierar riskerna på ett heltäckande sätt och bedömer deras lämplighet för din egen verksamhet med motiveringar i ord. Riskbedömningen får inte förbli ytlig.

Riskbedömningen kan inledas genom att bedöma **sårbarheterna** i anslutning till produkter eller tjänster. Med sårbarheter avses sådana egenskaper hos företagets produkter eller tjänster som kan göra dem sårbara för penningtvätt eller finansiering av terrorism. För att identifiera sårbarheter kan man till exempel utvärdera följande:

- tillgång till produkten eller tjänsten ur hotets (kriminella aktörer) synvinkel
 - hur lätt eller snabbt en produkt eller tjänst är tillgänglig för kriminella aktörer
- produktens eller tjänstens attraktionskraft ur hotets synvinkel:
 - anonymitet för kriminella aktörer
 - rörlighet
 - möjlighet till återförsäljning
 - bevarande av värde

Nivån av sårbarhet kan bedömas till exempel på skalan 1–4, där 1 innebär att produkten eller tjänsten inte är särskilt sårbar, 2 innebär måttlig sårbarhet, 3 betydande sårbarhet och 4 innebär att produkten eller tjänsten är mycket sårbar. Det är viktigt att motivera bedömningen i ord – en numerisk bedömning räcker inte.

Förutom att identifiera och bedöma sårbarheter är det också viktigt att reflektera över olika hot och deras betydelse. Hoten kan utgöras av brottslingar, kriminella grupper, terroristgrupper och personer med anknytning till deras verksamhet samt kriminella aktörers typiska verksamhetssätt i olika typer av brott (bedrägeribrottslighet, narkotikabrottslighet, ekonomisk brottslighet osv.). När det gäller hot kan du till exempel bedöma hur och hur troligt det är att kriminella aktörer med hjälp av företagets produkter eller tjänster kan försöka undanhålla eller dölja ursprunget till medel som anskaffats genom brott. Samtidigt är det också viktigt att bedöma hur och hur troligt det är att kriminella aktörer kan försöka samla in eller skicka medel eller annan egendom för att finansiera terrorism med hjälp av företagets produkter eller tjänster. Vid bedömningen av hotens betydelse rekommenderas att du också sätter dig in i externa källor, till exempel i den nationella riskbedömningen för penningtvätt och finansiering av terrorism samt i polis- och underrättelsemyndigheternas rapporter, årsberättelser och utredningar om olika brottsfenomen och hot i samband med dem.

Hotens betydelse kan till exempel bedömas på skalan 1–4, där 1 innebär att hotnivån är låg, 2 innebär en måttlig hotnivå, 3 en betydande hotnivå och 4 att hotnivån är mycket hög. Bedömningen ska också motiveras i ord.

Tillstånds- och tillsynsverket påminner också separat om bedömningen av hot och sårbarheter i anslutning till sanktioner och sannolikheten för att de ska inträffa. I fråga om sanktioner rekommenderas det att man beskriver och motiverar till exempel vilka risker för kringgående av sanktioner som kan vara förknippade med företagets verksamhet eller hur företagets produkter och tjänster kan utnyttjas för att kringgå sanktioner.

När du upprättar en riskbedömning ska du granska också olika **riskfaktorer** som har en inverkan på produkternas och tjänsternas risker i företaget. Riskfaktorernas antal och kvalitet inverkar på produkternas och tjänsternas slutliga risknivå. Riskfaktorerna kan höja eller sänka risken från normalnivå och på så sätt inverka på den specifika risknivån som är kännetecknande för produkten eller tjänsten.

Riskfaktorerna för varje produkt eller tjänst kan bedömas till exempel enligt följande:

- Kunder
 - den kundkrets som har tillgång till produkten eller tjänsten (t.ex. privatkunder, små företag, stora företag, internationella företag, kontantkunder, övriga)
 - kundernas branscher
 - hur en kund som köper en produkt eller tjänst uträttar sitt ärende (på plats, på distans, på annat sätt)
 - kopplingar mellan kunder som köper en produkt eller tjänst och olika geografiska områden och stater (inklusive hur kundens transaktioner är kopplade till länder som är föremål för sanktioner)
 - kundrelationernas karaktär hos kunder som köper en produkt eller tjänst (t.ex. permanent, temporär, annan)
- Transaktioner/Affärsförbindelser
 - betalningssätt i samband med en transaktion (t.ex. kontantbetalning, girering, bankkort, virtuell valuta, andra betalningssätt)
 - plats där transaktionen utförs (t.ex. på ort och ställe, på distans, annan)
 - hur lätt det är att klarlägga affärsförbindelsens syfte och ursprung (lätt, relativt lätt, svårt, mycket svårt)
 - transaktionernas bundenhet till olika geografiska områden och stater
 - transaktionernas regelbundenhet och tempo
- Länder och geografiska områden
 - Av Europeiska kommissionen och FATF fastställda länder och regioner med hög risk och vars åtgärder inte är tillräckliga för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism
 - geografiskt område där produkten eller tjänsten tillhandahålls
 - Adress för verksamhetsstället där produkten eller tjänsten tillhandahålls
 - sanktionsrisker

- Distributionskanaler
 - distributionskanaler och deras antal
 - försäljning direkt till slutkunden
 - försäljning direkt till detaljhandeln
 - försäljning via partihandeln
 - försäljning via importör
 - kombination av flera distributionskanaler
- Teknologi
 - system samt betalnings- och ärendehanteringsmetoder med ny teknologi i samband med produkten eller tjänsten
 - grundar sig själva produkten eller tjänsten på ny teknologi?

Bedöm också nivån på den riskfaktor du identifierat på skalan 1–4, där 1 innebär att riskfaktorn är låg, 2 innebär en måttlig riskfaktor, 3 en betydande riskfaktor och 4 innebär att produkten eller tjänsten är förknippad med en mycket betydande riskfaktor.

Även om sårbarheter, hot och andra riskfaktorer är olika, bedöms de på Tillstånds- och tillsynsverkets riskbedömningsblankett i samma tabell under varandra. Detta beror på att det i praktiken ofta har ansetts vara utmanande att skilja mellan dessa till exempel på grund av överlappningar. Att fastställa om det är fråga om en sårbarhet, ett hot eller någon annan riskfaktor är inte ens betydelsefullt. Huvudsaken är att du identifierar riskfaktorerna i anslutning till de produkter och tjänster du tillhandahåller, bedömer deras koppling och betydelse i din egen verksamhet samt motiverar din bedömning tillräckligt.

Bild 4. Exempel på identifiering och bedömning av riskfaktorer i anslutning till en produkt eller tjänst i den rapporteringsskyldigas riskbedömning.

1 Bedömning och identifiering av risker

1.1 Produkter och tjänster: sårbarheter, hot och andra riskfaktorer

Produkt eller tjänst: Pantlån

Riskfaktorer i anslutning till produkten eller tjänsten	Nivå
Vår verksamhet är förknippad med en betydande sårbarhet, eftersom det långt ifrån alltid finns ett originalkvitto på pantföremålet eller någon annan tillförlitlig utredning om föremålets ursprung. Vanligtvis saknas till exempel originalkvitton på gamla smycken, varvid innehavet av föremålet och kundens berättelse om föremålets historia är det enda beviset på att kunden äger föremålet.	3
En sårbarhet i pantlånetjänsten kan vara dess attraktivitet för brottslingar, eftersom föremålen snabbt och enkelt byts ut mot pengar.	3
Även om vi känner många av våra kunder väl, är ett hot i vår verksamhet att olika aktörer som begått egendomsbrott och pantsätter stulen eller förskingrad egendom söker sig till oss för att låna pengar. En hög kreditkontroll och stränga regler, som en omfattande...	3

Bild 5. Ett annat exempel på identifiering och bedömning av riskfaktorer i den rapporteringsskyldigas riskbedömning.

En betydande riskfaktor är kunder som gör stora kontantbetalningar. De största kontantbetalningarna fås typiskt av utlänningar vars användning av kontanter är vanligare i hemlandet eller som har svårigheter att betala till exempel genom en kontoöverföring. I regel är utländska kontantkunder förknippade med en förhöjd risk, eftersom det är utmanande att på ett tillförlitligt sätt utreda de kontanta medlens ursprung. Användningen av kontanter är också förknippad med en förhöjd risk för kringgående av sanktioner.	4
Distributionskanaler Största delen av försäljningen sker direkt till kunden. Återförsäljningen av bilar går dock relativt enkelt och snabbt och det är lätt att transportera dem, vilket gör tjänsten och produkten attraktiv för en brottsling.	3

Det är också viktigt att utvärdera hur riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i företagets bransch påverkar företagets verksamhet. Till denna del är det bra att till exempel utreda hur risken för penningtvätt och finansiering av terrorism i företagets bransch har bedömts nationellt och varför, samt vilka effekter de branschrelaterade riskerna har för företagets verksamhet.

Bild 6. Exempel på beaktande av den nationella riskbedömningen i den rapporteringsskyldigas egen riskbedömning.

Nationell bedömning av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism inom företagets bransch och dess eventuella konsekvenser för din egen verksamhet	Nivå
I den partiella uppdateringen av den nationella riskbedömningen för penningtvätt och finansiering av terrorism (2023) bedömdes den totala risknivån för fastighetsförmedlare och förmedlare av hyreslägenheter och hyreslokaler vara 2, dvs. måttlig. I regionförvaltningsverkets riskbedömning har fastighetsförmedlingsrörelsernas risknivå bedömts vara 3. De hot, sårbarheter och andra riskfaktorer som identifierats i den nationella riskbedömningen har beaktats i vår egen verksamhet och de bekämpas med tillräckliga riskhanteringsmetoder (bl.a. åtgärder för kundkontroll, personalutbildning och intern kontroll). Anvisningar och riskhanteringsmetoder har också utökats för att säkerställa att sanktionerna iakttas.	2–3

Nu när du har identifierat och bedömt riskfaktorerna i anslutning till produkten eller tjänsten på ett heltäckande sätt, fundera på den **totala risken** i anslutning till den. Den totala risken kan fastställas genom att jämföra nivåerna och motiveringarna som gäller sårbarheter, hot och andra riskfaktorer i anslutning till produkten eller tjänsten. När du bedömer risknivån rekommenderas det att du fäster särskild vikt vid sårbarheter som observerats i företagets produkter eller tjänster. Sårbarheterna hos en produkt eller tjänst kan ges större vikt i förhållande till hoten. Även andra identifierade riskfaktorer ska beaktas vid bedömningen av den totala risknivån.

Bild 7. Exempel på bedömning av den totala risken i anslutning till en produkt eller tjänst.

Uppskattning av den totala risken i anslutning till produkten eller tjänsten	Risknivå
Fastighetsförmedlingen Kukkanen Oy har ovan identifierat flera sårbarheter som i regel har bedömts vara små eller måttliga. Endast en enskild sårbarhet har bedömts vara betydande (3). Vår verksamhet är också utsatt för vissa hot som bedömts ovan och som med beaktande av bland annat deras sannolikhet har bedömts vara måttligt betydelsefulla (2). Vi har också gjort en omfattande bedömning av andra riskfaktorer som kan vara kopplade till vår affärsverksamhet (2), våra kunder (1–3) och geografiska områden (1). I regel ligger riskfaktorerna på nivå 1–2, men trots detta har risken ibland konkretiserats även i vår verksamhet och vi har gjort en anmälan om tvivelaktiga transaktioner. Dessutom har vi beaktat bland annat den nationella riskbedömningen och anser att våra riskhanteringsmetoder i tillräcklig grad motsvarar de risker som presenteras i den. Utifrån identifierade sårbarheter, hot och andra riskfaktorer bedömer vi att risknivån i anslutning till vår förmedlingsverksamhet är måttlig (2).	2

2.3.2 Kunder

I riskbedömningen ska riskfaktorerna i anslutning till företagets olika kundgrupper bedömas, eftersom det sist och slutligen är handlingarna hos den rapporteringsskyldigas kunder som utgör risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Med riskfaktorer avses sådana faktorer som för en viss kundgrupp innebär en högre eller lägre risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism än normalt. De identifierade riskerna påverkar företagets metoder för kundkontroll.

Den rapporteringsskyldigas olika kundgrupper kan ha olika riskfaktorer. Det är möjligt att dela in kundkretsen på olika sätt, till exempel genom att dela in kunderna i privatkunder och företagskunder som därtill kan kategoriseras vidare, till exempel i små, medelstora och stora företagskunder. Det är också skäl att använda andra grupperingssätt – annars blir riskbedömningen lätt alltför allmän. Till exempel en bokföringsbyrå bör gruppera och bedöma de kundrelaterade riskerna utifrån kundernas bransch. Inom vissa branscher kan till exempel kundens verksamhetsmiljö vara mycket betydelsefull och därför utgöra ett utmärkt grupperingsobjekt.

Bild 8. Exempel på identifiering och bedömning av kundrelaterade riskfaktorer i den rapporteringsskyldigas riskbedömning.

1.2 Kunder

Kundgrupp	Bedömning av riskfaktorer	Riskenivå
Skadeståndskunder (20 % av våra kunder)	I princip är tvistemål och skadeståndsärenden inte särskilt riskfyllda, men de kan vara förknippade med en tydlig risk för missbruk. Riskfyllda uppdrag är i synnerhet sådana där en jurist misstänker en påhittad tvist eller skadeståndsgrund och där tvisten löses relativt snabbt, och/eller där man försöker betala ersättningen till den andra parten via ett kundmedelskonto. På årsnivå gäller cirka en femtedel av de uppdrag vi sköter skadeståndskunder. I fjol producerades tjänster i anslutning till skadeståndsärenden för 83 kunder. Av dessa kunder var cirka 35 % så kallade långvariga kunder och vi bedömde att risken för missbruk i anslutning till dem var lägre. 65 % av skadeståndskunderna var uppdragsgivare av engångskaraktär och risken för penningtvätt i anslutning till dem bedöms i allmänhet vara större. Som mest riskfyllda definierades uppdrag av engångskaraktär där skadeståndet betalades till vårt kundmedelskonto (8 st.) samt fall där skadeståndet eller orsaken till användningen av våra tjänster var tämligen oklar (2 st.).	2
Bostadsaktiebolag (cirka 5 % av kunderna)	Bostadsaktiebolagens inkomster består av sedvanliga vederlag och deras verksamhet verkar inte vara en särskilt effektiv penningtvättsmetod. Vi bedömde att riskenivån i anslutning till bostadsaktiebolag är liten. Bostadsaktiebolagen är oftast också våra långvariga kunder och därför är det lätt att följa upp deras verksamhet. För närvarande har vi 15 långvariga bostadsaktiebolagskunder. Under det senaste året har fem bostadsaktiebolag varit uppdragsgivare i ett så kallat engångsärende hos oss.	1
Enskilda näringsidkare	Enskilda näringsidkares riskenivå är förknippad både med	2

Olika kundgrupper kan ha olika riskenivåer, enligt riskfaktorerna i riskbedömningen. En kundgrupp kan ha låg risk och en annan hög risk på basis av riskfaktorerna, varmed gruppen med hög risk kräver skärpt kundkontroll.

En så kallad riskprofil eller riskklass kan också fastställas för enskilda kunder och affärsförbindelser utifrån riskbedömningen och de identifierade riskfaktorerna. Riskbedömningen av enskilda kundrelationer och affärsförbindelser behöver inte ingå i riskbedömningen, utan kan genomföras på olika sätt med beaktande av storleken på den rapporteringsskyldigas verksamhet, till exempel med hjälp av datasystem. När riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i ett kundförhållande bedöms, beaktar man de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenade med nya och befintliga kunder, länder och geografiska områden samt med nya, under utveckling varande och redan befintliga produkter, tjänster och transaktioner samt distributionskanaler och tekniker.

Lägre risk hos en kund kan grunda sig på att:

- kunden är ett bolag som är föremål för offentlig handel
- kunden är ett offentligt samfund eller ett offentligt företag
- kundens bostads- eller hemort är ett geografiskt område med lägre risk

Högre risk hos en kund kan grunda sig på att:

- affärsförbindelsen försiggår under ovanliga omständigheter
- kundens boningsort eller hemort är
 - ett land där det enligt tillförlitliga källor förekommer betydande korruption eller annan brottslig verksamhet
 - ett land som till exempel är föremål för sanktioner, export- eller importförbud eller liknande åtgärder från EU eller FN
 - ett land som finansierar eller stöder terroristverksamhet eller där kända terroristorganisationer verkar
- juridiska personer eller juridiska arrangemang används för att förvalta personliga medel
- företaget har en person som sköter förvaltarregistreringen eller dess aktier har emitterats som innehavaraktier
- produkterna och affärsförbindelserna kan försvåra identifieringen av kunden eller den faktiska förmånstagaren
- företagets verksamhet är kontantintensivt
- företagets ägarstruktur framstår som ovanlig eller alltför komplicerad för dess verksamhet

När du har identifierat och bedömt de kundrelaterade riskfaktorerna, fundera på vilken inverkan de har i praktiken på iakttagandet av skyldigheterna för kundkontroll.

Bild 9. Exempel på iakttagande av förenklat och skärpt förfarande för kundkontroll utifrån den rapporteringsskyldigas riskbedömning.

Riskbedömningens inverkan på iakttagandet av skyldigheterna till kundkontroll

Förenklat förfarande för kundkontroll	Av praktiska skäl använder vårt företag inget förenklat förfarande för kundkontroll.
Skärpt förfarande för kundkontroll	Ett skärpt förfarande för kundkontroll omfattar kunder i politiskt utsatt ställning samt de kunder som har en koppling till ett riskland. Dessutom omfattas de bokföringsbyråkunder vars risknivå i ovan nämnda bedömning har bedömts vara 3–4 (kunder med hög risk) av skärpt förfarande för kundkontroll. Det förs bok över de kunder som omfattas av det skärpta förfarandet för kundkontroll. För närvarande omfattas 38 kunder av det skärpta förfarandet för kundkontroll och därmed av den intensifierade kontinuerliga uppföljningen. Aktualiteten hos uppgifterna om kundkontroll för kunder som omfattas av det skärpta förfarandet granskas med 6 månaders mellanrum. Dessutom följs kunderna upp mer omfattande och noggrannare än normalt. Till exempel utreds bakgrunden och motiven för varje affärstransaktion som har en anknytning till ett riskland särskilt noggrant. Detsamma gäller transaktioner som på andra grunder bedöms ha hög risk. Utöver verifikatet över transaktionen ber vi alltid att få se de avtal som den utförda transaktionen grundar sig på. Vid behov gör vi en anmälan om tvivelaktiga transaktioner med låg tröskel. Det skärpta förfarandet för kundkontroll behandlas närmare i den interna

Observera att den rapporteringsskyldiga ska ha lämpliga förfaranden som grundar sig på en riskbaserad bedömning för att konstatera om en kund eller kundens verkliga förmånstagare är eller har varit en person i politiskt utsatt ställning eller en sådan persons familjemedlem eller medarbetare. Detta innebär att den rapporteringsskyldiga i sin riskbedömning ska bedöma såväl behovet av att utreda kundens politiska inflytande och utredningsförfaranden som riskhanteringsmetoder i anslutning till kunder i politiskt utsatt ställning. Tyvärr behandlas kundens politiska inflytande och åtgärder i anslutning till det endast sällan i riskbedömningar av rapporteringsskyldiga som står under Tillstånds- och tillsynsverkets tillsyn.

Bild 10. Exempel på riskbaserad bedömning av PEP-förfaranden i den rapporteringsskyldigas riskbedömning.

Personer i politiskt utsatt ställning	Enligt vår bedömning kan personer i politiskt utsatt ställning vara förknippade med en ökad risk för penningtvätt på grund av eventuell korruption. Även om sannolikheten för att korrumperade PEP-personer förekommer bland våra kunder är mycket liten, kan risken inte helt uteslutas. Därför iakttar vårt företag riskbaserade förfaringssätt för att konstatera PEP-status. Vi utreder pantlånekundernas politiska inflytande när värdet på pantsättningar som kunden gör på en gång eller i flera rater är sammanlagt minst 500 euro. Vi bedömer risken för korruption som ganska osannolik bland våra kunder, eftersom en stor del av de föremål som pantsätts är vanliga smycken och bruksföremål som är få till antalet och har ett lågt värde. Enligt vår bedömning är risken för korruption närmast kopplad till mer värdefulla affärshändelser och därför kan man låta bli att utreda kundens PEP-status vid affärshändelser av mindre värde. Enligt vår bedömning medför köp av pantföremål på auktion en mindre risk för korruption än pantsättning. Därför utreds det politiska inflytandet hos köparen av ett pantföremål endast i de fall där den kontanta betalningen överskrider 500 euro. Om föremålet som säljs betalas med kort eller som kontoöverföring utreds det politiska inflytandet hos kunden om betalningen överskrider 3 000 euro. Kundens politiska inflytande utreds genom att fråga honom eller henne själv. Vid behov kan informationen förutom från kundens egen anmälan även utredas från andra källor. Information om politiskt inflytande antecknas i kunduppgifterna. Personer i politiskt utsatt ställning omfattas av det skärpta förfarandet för kundkontroll. Vi ber alltid kunderna om en skriftlig utredning av
--	---

Även vissa andra åtgärder för kundkontroll grundar sig på en riskbaserad bedömning. Till exempel ska kundens verkliga förmånstagares identitet kontrolleras *vid behov*. Vanligtvis uppfylls kravet på nödvändighet åtminstone för högrisk kunder. Det är skäl att ta ställning till kontrollen av de verkliga förmånstagarnas identitet i riskbedömningen.

Bild 11. Exempel på behandling av kontroll av verkliga förmånstagares identitet i riskbedömningen.

Kontroll av verkliga förmånstagares identitet	I regel kontrolleras inte de verkliga förmånstagarnas identitet om inte den verkliga förmånstagaren samtidigt företräder kunden. Identiteten hos alla högrisk kunder och deras förmånstagare kontrolleras alltid i samband med att avtalet ingås samt om det under kundförhållandet sker ändringar i uppgifterna om bolagets ansvarspersoner. Dessutom kontrolleras identiteten på kundens verkliga förmånstagare om ärendet är oklart eller om det är motiverat av någon annan orsak.
--	---

Hur effektiva och tillräckliga den rapporteringsskyldiges sanktionsförfaranden är ska bedömas i riskbedömningen. Att beakta sanktions- och frysningslistorna utgör en ovillkorlig del av kundkontrollen

och kan inte åsidosättas utifrån riskbedömningen. Ett riskbaserat tillvägagångssätt kan dock användas för att inrikta och planera de resurser som används för att följa sanktionsbestämmelserna och de nationella frysningsbesluten. En riskbaserad prövning kan dock inte tillämpas i fråga om huruvida företaget följer sanktionsbestämmelserna och nationella frysningsbeslut eller inte. Den rapporteringsskyldiga ska ha tillgång till sådana förfaringssätt genom vilka den rapporteringsskyldiga försäkras sig om att den under inga omständigheter bryter mot sanktioner eller frysningsbeslut.

Bild 12. Exempel på behandling av sanktioner och frysningsbeslut i riskbedömningen.

Sanktioner och frysningsbeslut	Vi iakttar sanktionsbestämmelser och nationella frysningsbeslut till alla delar. Vi tillhandahåller inte bokföringstjänster till aktörer som är etablerade i Ryssland eller till finländska företag vars verkliga förmånstagare finns med på sanktionslistan. Vi betjänar inte heller kunder som själva eller vars verkliga förmånstagare är upptagna på sanktions- eller frysningslistan. Förfaranden för att säkerställa efterlevnaden av sanktioner och frysningsbeslut behandlas i en separat anvisning samt i punkten om riskhanteringsmetoder i denna riskbedömning. Utifrån de risker som identifierats i föregående avsnitt har vi inriktat mer resurser till uppföljningen av de kunder som vi antar är förknippade med en ökad risk för kringgående av sanktioner. Det skärpta förfarandet för kundkontroll och i synnerhet den skärpta kontinuerliga uppföljningen omfattar alla kunder som under de senaste tio åren har bedrivit handel med Ryssland eller gjort andra transaktioner med aktörer som är upptagna på sanktionslistan. För att upptäcka kringgåendet av sanktioner fäster vi särskild uppmärksamhet vid de transaktioner som är likadana som de som våra kunder tidigare har gjort med aktörer som är etablerade i Ryssland, även om transaktionerna i dag genomförs med ett annat företag eller land. Vi lyfter fram alla transaktioner som har någon koppling till ett riskland
---------------------------------------	---

2.4 Minskning och hantering av risker

Den rapporteringsskyldigas verksamhetsprinciper, förfaranden och övervakning ska vara tillräckliga för att minska och effektivt hantera riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Företaget ska i sin riskbedömning kartlägga tillgängliga metoder för att hantera och minska riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Med hjälp av riskhanteringsmetoderna kan man också åtgärda sårbarheter med anknytning till penningtvätt och finansiering av terrorism som företaget observerat. Det är också viktigt att riskbedömningen klarlägger till vilka delar hanteringsmetoderna inte är tillräckligt fungerande och effektiva för att riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism ska kunna minskas och avvärjas samt för att sårbarheter och brister i anslutning till hanteringsmetoderna ska kunna identifieras.

Vid kartläggningen av hanteringsmetoderna och sårbarheterna i anslutning till dem bör bland annat följande beaktas:

- Kundkontroll
 - företagets interna processer och anvisningar för identifiering och verifiering av en kund samt insamling av uppgifter för kundkontroll

- dokumentering och lagring av kunduppgifter
 - uppdateringen av kunduppgifter för kundkontroll och ombesörjande av att uppgifterna är aktuella
 - praxis för identifiering på distans
- Förfaranden för iakttagande av sanktionsbestämmelser och frysningsbeslut
 - verksamhetsprinciper, förfaringssätt och intern kontroll för iakttagande av sanktionsbestämmelser och frysningsbeslut
 - sanktionsmonitorering
 - sanktionsförfarandenas effektivitet, tillräcklighet och tidsmässiga dimension
 - tillräckliga resurser
- System
 - det finns/finns inga system för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism
 - andra system används/används inte
 - lagring och dokumentering av uppgifter i olika system
 - lagring, säkerhetskopiering och återställande av uppgifter i system
 - användbarheten och integriteten hos de uppgifter som lagrats i systemen
 - organisering av dokumentförvaltning och ansvar för den
- Kontinuerlig uppföljning och utredningsskyldighet
 - fortlöpande manuell eller automatisk (systemstödd) uppföljning av kunder
 - uppföljning av permanenta kundrelationer
 - uppföljning av kundrelationer av engångsnatur
 - utredningsskyldighet vid vissa affärstransaktioner
- Praxis i samband med riskhantering
 - regelbunden utvärdering, korrigerande och uppdatering av praxis och verksamhetsmodeller för riskhantering
 - förhållandet mellan riskhantering i anslutning till penningtvätt och finansiering av terrorism och övrig riskhantering
 - dokumentation av riskhanteringspraxis
 - tillgängliga ekonomiska resurser
- Högrisk kunder
 - förfaranden för att minska riskerna när det gäller högrisk kunder
- Intern kontroll
 - den interna kontrollens effektivitet och regelbundenhet
 - omfattningen av intern kontroll i företagets processer och praxis och enskilda affärsförbindelser för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism
 - ansvarsfördelning för intern kontroll
- Personalens utbildning och kompetens samt personalresurser
 - utbildningens kvalitet och omfattning

- ansvar för utbildningen
- medvetenhet om lagstiftningen samt om fenomen i samband med penningtvätt och finansiering av terrorism
- praktiska kompetensnivåer och säkerställande av kompetens
- ansvarsfördelning för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism
- personalomsättning, frånvaro, introduktion för nya arbetstagare.

Det är också bra att anteckna i riskbedömningen hur varje kontrollmetod fungerar och hur effektiv den är. En verbal bedömning av riskhanteringsmetoden kan till exempel vara "god", "måttligt god", "bristfällig" eller "mycket bristfällig".

Bild 13. Exempel på behandling av riskhanteringsmetoder i riskbedömningen.

2 Riskhanteringsmetoder för penningtvätt och finansiering av terrorism

Riskhanteringsmetoder		Riskhanteringsmetodens effektivitet
Kundkontroll	Vi utför alla åtgärder för kundkontroll som förutsätts i penningtvättslagen omsorgsfullt. Åtgärderna för kundkontroll beskrivs i ett separat processchema och i interna anvisningar. Alla kunder omfattas antingen av det s.k. normala förfarandet för kundkontroll eller det skärpta förfarandet för kundkontroll. De kunder som omfattas av det skärpta förfarandet för kundkontroll och de förfaranden som tillämpas på dem har bedömts i kapitel 1 i riskbedömningen.	god
Iakttagande av sanktionsbestämmelser och frysningsbeslut	Som en del av processen för kundkontroll säkerställer vi att kunden, dennes affärsverksamhet eller andra aktörer i anslutning till transaktionerna inte finns på sanktions- eller frysningslistan. Vi kontrollerar alltid sanktionslistan beträffande alla uppdragsgivare eller deras verkliga förmånstagare när kundförhållandet ingås. Dessutom görs en kontroll av sanktionslistan för alla parter i transaktionen (uppdragsgivarna och deras motparter) alltid när fastighetsmäklaren tar emot eller förmedlar ett nytt köpebud. För sista gången görs en kontroll av sanktionslistan när säljaren och köparen har kommit överens om att genomföra köpet och köpet genomförs. Kontrollerna görs manuellt genom att jämföra kundens och de verkliga förmånstagarnas namn med listorna. Vi antecknar tidpunkten och resultatet för sanktionskontrollen i kunduppgifterna. Vi håller för närvarande på att införa ett system som automatiskt och regelbundet söker efter träffar på listorna. Även	god

Bild 14. Exempel på behandling av riskhanteringsmetoder i riskbedömningen.

Intern kontroll	Chefen för KYC-teamet, delägaren Tarmo Tarkastaja, ansvarar för den interna kontrollen av att skyldigheterna enligt penningtvättslagen fullgörs. Till den interna övervakarens uppgifter hör bland annat att säkerställa att alla de uppgifter om kundkontroll som lagen förutsätter, samt de uppgifter om kundkontroll som beskrivs i denna riskbedömning och i anvisningarna, har skaffats på behörigt sätt om varje kund och att de nödvändiga KYC-uppgifterna har inhämtats innan transaktionen utfördes. Övervakaren ansvarar för att bolaget följer enhetliga förfaringssätt till exempel i situationer där tvivelaktiga transaktioner upptäcks. Den interna kontrollen utförs en gång i månaden med systemkörningar och manuella stickprov. Över utförd övervakning och observerade kvalitetsavvikelser utarbetas en rapport som behandlas vid styrelsens möte och personalmöten.	god
Kontinuerlig uppföljning och utredningsskyldighet	Våra kunder utför i regel engångsuppdrag eller transaktioner, varvid	måttligt god

De exempellistor som beskrivs ovan är inte uttömmande och därför kan man vid behov göra tillägg eller andra ändringar i dem när riskbedömningen upprättas. Du kan till exempel fundera på hur man genom riskhanteringsmetoder uttryckligen kan svara på någon betydande risk som du identifierat.

Bild 15. Exempel på hur riskhanteringsmetoder som gäller en uttrycklig risk kan behandlas i riskbedömningen.

Riskhanteringsmetoder		Riskhanteringsmetodens effektivitet
Kunden försöker köpa värdesmycken med kontanter vars ursprung är olagligt.	Om kontantbetalningen överstiger 1 500 euro ber vi alltid kunden om en muntlig utredning om medlens ursprung. Den muntliga utredningen antecknas omsorgsfullt på blanketten för kundkontroll. Arbetstagaren ska fästa uppmärksamhet vid att kundens berättelse är trovärdig och naturlig. Om berättelsen är trovärdig kan transaktionen genomföras.	Måttligt god
	Som stöd för kundens berättelse skaffas material som verifierar att berättelsen överensstämmer. Om kunden till exempel berättar att medlen är löneinkomster som tagits ut från ett konto, ska arbetstagaren be kunden om ett kontoutdrag ur vilket löneinkomsterna och uttaget framgår. Då bifogas kontoutdraget till kunduppgifterna.	
	Om det inte är möjligt att få en tillförlitlig utredning, men kundens berättelse i sig är trovärdig, genomför vi transaktionen, men anmäler den omedelbart som en misstänkt transaktion till centralen för utredning av penningtvätt.	
	Om kundens berättelse inte är trovärdig eller transaktionen inte passar in i kundprofilen, och det inte finns någon tillförlitlig utredning att tillgå som stöd för kundens berättelse, vägras transaktionen helt. Även då görs en anmälan om man känner till kundens namn.	

2.5 Bedömning av kvarvarande risker

Den kvarvarande risken, dvs. den återstående risken, som blir kvar trots de kontrollmetoder som företaget använder utvärderas i slutet av riskbedömningen.

Börja fundera på den kvarvarande risken genom att bedöma hur de riskhanteringsmetoder du har tillgängliga påverkar produkten eller tjänsten och kundernas risknivå. Beakta eventuella identifierade sårbarheter och brister i riskhanteringsmetoderna.

Om du vill kan du bedöma den kvarvarande risknivån numeriskt, till exempel på skalan 1–4. Men fäst särskild uppmärksamhet vid att du bedömer den kvarvarande risken i ord.

När bedömningen av den kvarvarande risken har gjorts bedömer du om det behövs fler riskhanteringsmetoder för att ytterligare minska risken. Om den kvarvarande risken godkänns utan en utökning av hanteringsmetoderna, motivera ännu i ord varför den kvarvarande risken kan godkännas utan åtgärder.

Vid utvärderingen av kvarvarande risker är det viktigt att tydligt beskriva slutledningskedjan från identifierade risker till de risker som kvarstår efter riskhanteringsmetoderna.

Bild 16. Exempel på bedömning av kvarvarande risk i riskbedömningen.

3 Bedömning av kvarvarande risker

Produkt eller tjänst: Pantlån

Bedömning av kvarvarande risk	Acceptabel kvarvarande risk
De riskhanteringsmetoder som vårt bolag följer (bl.a. kundkontroll, ursprungsutredningar och vår egen yrkesskicklighet) minskar avsevärt riskerna och sannolikheten för att de förverkligas i vår verksamhet. Trots goda riskhanteringsmetoder återstår en måttlig risk för att vi tar emot egendom som man fått tillgång till olagligt, om den pantsatta egendomen, till exempel ett enskilt guldsmycke, på grund av mängden eller kvaliteten inte på något sätt är exceptionell och passar in i kundprofilen.	Den kvarvarande risken är acceptabel som sådan, eftersom det inte är möjligt att helt eliminera den med extra riskhanteringsmetoder. Vi anser att det är sannolikt att den kvarvarande risken kan realiseras vid något skede. Att till exempel kräva ett originalkvitto för varje enskilt föremål skulle vara en överdimensionering av riskhanteringsmetoderna, eftersom det nästan helt skulle förhindra bedrivandet av affärsverksamhet. De nuvarande riskhanteringsmetoderna är så omfattande som möjligt och den kvarvarande risken är acceptabel.

Bild 17. Riskbedömningsprocessen

3 Mer information

lvv.fi

[Europeiska kommissionens övernationella riskbedömning 2022](#)

[Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism 2021](#)

[Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism 2023](#)

[Regionförvaltningsverket i Södra Finlands övervakarspecifika riskbedömning enligt penningtvättslagen 2023 - offentligt sammandrag](#)

[Europeiska kommissionens förteckning över länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet med hög risk \(på engelska\)](#)

[FATF:s så kallade "svarta och gråa listan" \(på engelska\)](#)

[Utbildningsvideor, YouTube-kanal för tillsyn över lagen om penningtvätt \(på finska\)](#)

[Centralen för utredning av penningtvätt - översikter och rapporter om bekämpning av penningtvätt och av finansiering av terrorism \(på finska\)](#)

[Polisen.fi – information om de vanligaste brotten och brottsfenomen](#)

[Skyddspolisen – bekämpning av terrorism](#)

[Penningtvätt.fi – Förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism](#)